

Példák átírásokra: Rel.algebrai kifejezések, kiértékelő fák átírása SQL lekérdezésekre

Tankönyv: Ullman-Widom:
Adatbázisrendszerek Alapvetés
Második, átdolgozott kiadás,
Panem, 2009

2.4. Egy algebrai lekérdező nyelv

6.1-6.3. Lekérdezések az SQL-ben

--- Tk. 2.4.1. Termék-feladatai a)-k)

--- és absztrakt példák átírásokra

--- bonyolultabb lekérdezések Tk.2.4.10. Hányados feladata

Példák átírásokra

- Lekérdezések megadása: Tk.2.4.1.Termékes feladata:
Korábbi feladatokat lásd a relációs algebrai kifejezésekre
ezekhez rajzoljuk fel a kiértékelő fáit és azokat alakítsuk át
SQL lekérdezéssé: SELECT utasításra

- **Példa:** Adottak az alábbi **relációs sémák** feletti relációk

Termék (gyártó, modell, típus)

PC (modell, sebesség, memória, merevlemez, cd, ár)

Laptop (modell, sebesség, memória, merevlemez, képernyő, ár)

Nyomtató (modell, színes, típus, ár)

- Jelölje: T(gy, m, t)
PC(m, s, me, ml, ár)
L(m, s, me, ml, k, ár)
Ny(m, sz, t, ár)

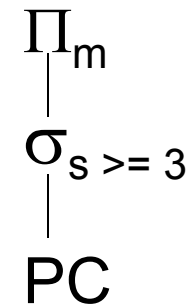
Megj.: a két típus attr.név
nem ugyanazt fejezi ki és
így $T \bowtie Ny$ természetes
összekapcsolásnál „zűr”

Példák átírásokra

a.) Melyek azok a PC modellek, amelyek sebessége legalább 3.00?

$\Pi_m(\sigma_{s \geq 3.00}(\text{PC}))$

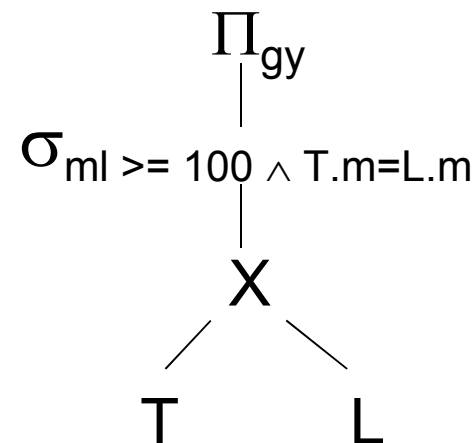
SELECT modell
FROM PC
WHERE sebesség >= 3;

b.) Mely gyártók készítenek legalább száz gigabájt méretű merevlemezzel rendelkező laptopot?

$\Pi_{gy}(\sigma_{ml \geq 100}(T \bowtie L))$

SELECT gyarto
FROM Termek T, Laptop L
WHERE merevlemez >= 100
AND T.modell=L.modell;

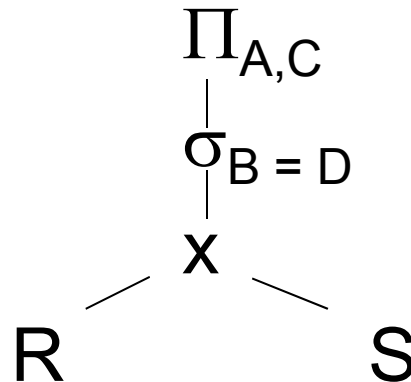

Példák átírásokra

- **1.Példa:** Legyen $R(A,B)$ és $S(C,D)$

$$\Pi_{A,C} (\sigma_{B=D}(R \times S))$$

- Ehhez felrajzolva a **kiértékelő fát:**

- Átalakítjuk SQL lekérdezésre:

```
SELECT A, C  
FROM R, S  
WHERE B=D;
```

Példák átírásokra (folyt.köv)

- **2.Példa:** Legyen $R(A,B)$, $S(C,D)$ és $T(E,F)$

$$\Pi_{A,C,E} [(\Pi_{A,C} (\sigma_{B=D} (R \times S))) \\ \bowtie (\Pi_{A,E,B} (\sigma_{B=F} (R \times T)))]$$

- Ehhez felrajzolva a **kiértékelő fát**: <<táblára>>
- Két úton is átalakítjuk SQL lekérdezésre, először úgy, hogy egyetlen vetítés, egyetlen kiválasztás legyen és alatta legyenek a szorzások

```
SELECT R1.A AS A, C, E
FROM R R1, S, R R2, T
WHERE R1.B=D AND R2.B=F
AND R1.A=R2.A
```

Példák átírásokra (előző folyt)

- **2.Példa** (az előző példa folytatása), szorzást, kiválasztást és vetítést tartalmazó kifejezéseket hogyan tudunk átírni SQL lekérdezésre.
- Az előző kiértékelő fa alapján alkérdéssel a FROM záradékbán, az alkérdéshez kötelező sorváltozót rendelnünk

```
SELECT T1.A AS A, C, E
      FROM (SELECT A, C FROM R, S
            WHERE B=D) T1
      (SELECT A, E, B FROM R, T
            WHERE B=F) T2
      WHERE T1.A=T2.A
```

Példák átírásokra

- **3.Példa:** Nézzük meg ugyanerre a feladatra, ha halmazműveletek is szerepelnek hogy néz ki. Legyen $R(A,B)$, $S(C,D)$, $T(A,D,E,F)$, $U(A,D,E,F)$

$$\Pi_{A,C,E} [(\Pi_{A,C,D} (\sigma_{B=D} (R \times S))) \bowtie (\Pi_{A,D,E} (T - U))]$$

- Ehhez a **kiértékelő fa**: < táblára >> és ezt átírva:

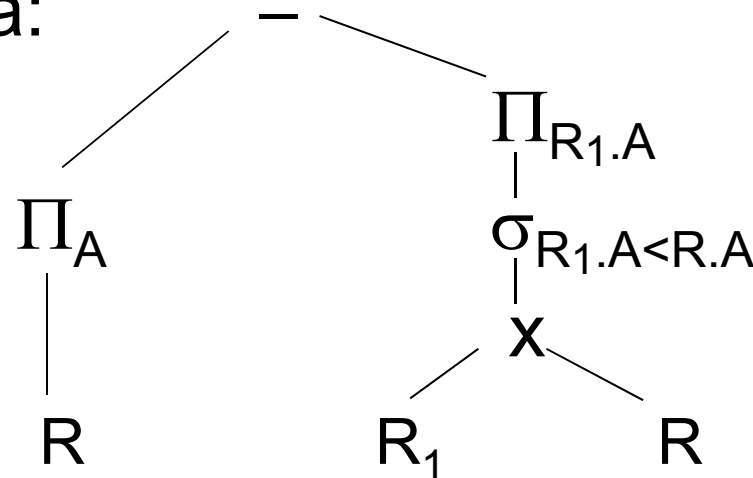
```
SELECT R.A AS A, C, KuI.E
FROM ((SELECT * FROM T)
      EXCEPT
      (SELECT * FROM U)) KuI, R, S
WHERE B.S.D AND R.A=KuI.A
      AND S.D=KuI.D
```

Példák átírásokra (folyt.köv)

➤ **4.Példa:** Nézzük meg a maximum előállításának a kérdését! Legyen $R(A,B)$. **Feladat:** Adjuk meg $\text{MAX}(A)$ értékét! (Ez majd átvezet az új témára, aggregáló függvényekre, illetve csoportosításra).

➤ $\pi_A(R) - \pi_{R1.A}(\sigma_{R1.A < R.A}(\rho_{R1}(R) \times R))$

➤ Kiértékelő fa:

Példák átírásokra (előző folyt)

- **4.Példa** (folyt.max előállításának átírása SQL-re)

- Kiértékelő fa szerinti átírás SQL-be:

```
(SELECT A FROM R)  
EXCEPT  
(SELECT R1.A AS A  
FROM R R1, R R2  
WHERE R1.A<R2.A);
```

- Nézzük meg korrelált (függő) alkérdéssel is:

```
SELECT A FROM R MAXA  
WHERE NOT EXISTS  
(SELECT A FROM R  
WHERE A > MAXA.A);
```

Példák relációs algebrai lekérdezésekre

- Tk.2.4.1.feladat
- **Példa:** Adottak az alábbi **relációs sémák** feletti relációk
Termék (gyártó, modell, típus)
PC (modell, sebesség, memória, merevlemez, cd, ár)
Laptop (modell, sebesség, memória, merevlemez, képernyő, ár)
Nyomtató (modell, színes, típus, ár)
- Jelölje: T(gy, m, t) | Megj.: a két típus attr.név
PC(m, s, me, ml, ár) | nem ugyanazt fejezi ki és
L(m, s, me, ml, k, ár) | így $T \bowtie Ny$ természetes
Ny(m, sz, t, ár) | összekapcsolásnál „zűr”
- **Feladat:** !! i) Melyik gyártó gyártja a leggyorsabb PC-t?
(„elhagyás” típusú lekérdezések, nincs nála gyorsabb PC)

Példák relációs algebrai lekérdezésekre

!! i) Melyik gyártó gyártja a leggyorsabb PC-t?

(az „elhagyás” típusú lekérdezések, lásd maximum kif.)

Kiválasztjuk azokat a PC-eket, amelyeknél van gyorsabb, ha ezt kivonjuk a PC-ékből megkapjuk a leggyorsabbat:

EnnélVanNagyobb = $\Pi_{PC.m}(\sigma_{PC.s < PC_1.s}(PC \times PC_1))$

Leggyorsabb: $\Pi_m(PC) - \text{EnnélVanNagyobb}$

-- Ehhez rajzoljuk fel a kiértékelő fát is:

Példák relációs algebrai lekérdezésekre

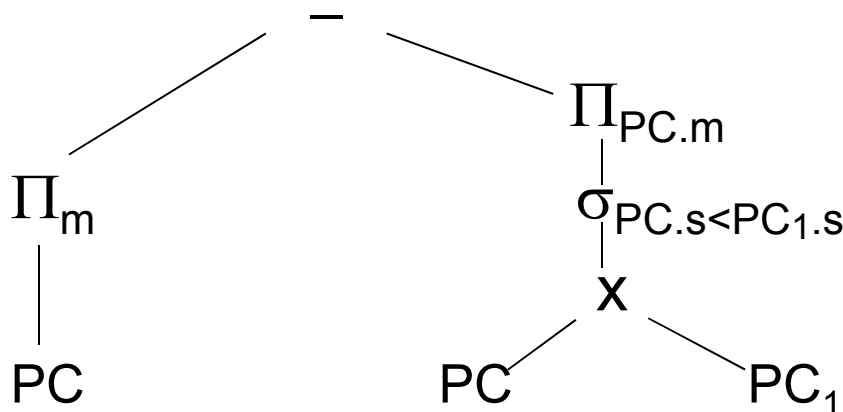
!! i) Melyik gyártó gyártja a leggyorsabb számítógépet (PC-t vagy laptopot)? **Lásd még az „elhagyás” típusú lekérdezéseket (köv.oldalon pl. maximum kifejezése)**

Kiválasztjuk azokat a PC-eket, amelyeknél van gyorsabb, ha ezt kivonjuk a PC-ékből megkapjuk a leggyorsabbat:

$$\mathbf{EnnélVanNagyobb} = \Pi_{PC.m}(\sigma_{PC.s < PC_1.s}(PC \times PC_1))$$

$$\mathbf{Leggyorsabb:} \Pi_m(PC) - \mathbf{EnnélVanNagyobb}$$

Ehhez rajzoljuk fel a kiértékelő fát is: **(folyt.: PC helyett számítógép kell és a válaszban is a gyártó kell...)**

Elhagyás-típusú feladatok (különbséggel)

- Egy érdekes feladatot próbáljunk megoldani. Nézzük meg relációs algebrai kifejezéssel hogyan lehet egy attribútum **maximális értékét kiválasztani**.
- Legyen $R(A,B)$ séma és adjuk meg A maximális értékét!
- Relációs algebra alapváltozatában erre nem vezettek be új műveletet (az SQL-ben majd összesítő függvényekkel). Hogyan tudjuk megállapítani, hogy egy érték maximális-e? Úgy, hogy melléteszünk egy másik attribútumértéket és ha az nagyobb, akkor ez nem lehet maximális, vagyis hibás
$$\text{Hibás} = \sigma_{R1.A < R2.A} (R_1 \times R_2)$$
$$\text{JóVálasz} = \text{Összes} - \text{Hibás} = \pi_A(R) - \pi_A(\text{Hibás})$$
- Egy másik „elhagyás” típusú feladat,
Tk. 2.4.10.feladata: a hányados

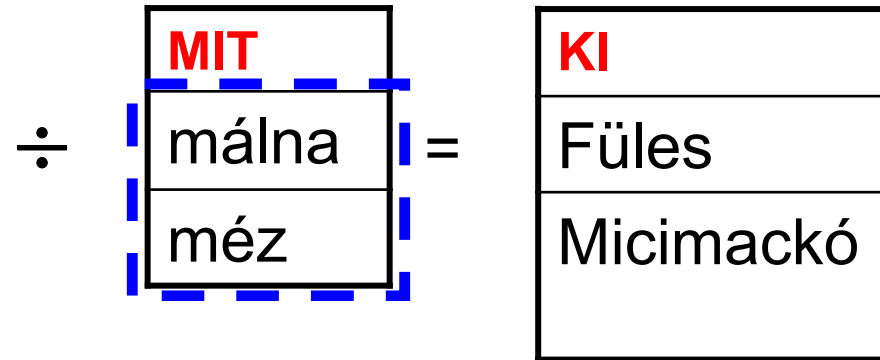
Hányados művelete rel. algebrában ---1

- Maradékös osztás: $7 \div 3 = 2$, mert 2 a legnagyobb egész, amelyre még $2 * 3 \leq 7$. Ennek a mintájára:
- Relációk szorzata esetén $\leq$ helyett tartalmazás.
- R és S sémája $R(A_1, \dots, A_n, B_1, \dots, B_m)$, illetve $S(B_1, \dots, B_m)$,
 $Q = R \div S$ sémája $Q(A_1, \dots, A_n)$
- $R \div S$ a legnagyobb (**legtöbb sort tartalmazó**) reláció, amelyre $(R \div S) \times S \subseteq R$.
- Az R reláció sémája $(A_1, \dots, A_n, B_1, \dots, B_m)$ és az S reláció sémája $(B_1, \dots, B_m)$, azaz S összes attribútuma benne van R attribútumainak halmazában. Az R és S hányadosa $R \div S$ megadja azon $A_1, \dots, A_n$ attribútumú t sorok halmazát, amelyekre igaz, hogy az S reláció minden s sorára a ts sor benne van az R relációban! Ez kifejezhető rel.algebrában!

Hányados művelete rel. algebrában ---2

Ki szereti legalább azokat a gyümölcsöket, mint Micimackó?

KI	MIT
Füles	málna
Füles	méz
Füles	alma
Micimackó	málna
Micimackó	méz
Kanga	málna
Kanga	körte
Nyuszi	lekvár

$$SZ \div \Pi_{MIT}(\sigma_{KI='Micimackó'}(SZ))$$

Hányados művelete rel. algebrában ---3

$$\mathbf{R(A,B) \div S(B) = \Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) - \Pi_{A_1, \dots, A_n}(\Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) \times S - R)}$$

- Képezzük az összes lehetséges sorokat

$$\mathbf{E1 = \Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) \times S}$$

- Mit kell leellenőrizni? Mely sorok nincsenek ebben?

$$\mathbf{E2 = E1 - R = \Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) \times S - R}$$

- Ebben olyan t sorok szerepelnek, amelyek nem jók, ennek vesszük A-ra a vetületét – ezek a rosszak

$$\mathbf{E3 = \Pi_{A_1, \dots, A_n}(E2) = \Pi_{A_1, \dots, A_n}(\Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) \times S - R)}$$

- A jókat megkapjuk, ha az összesből kivonjuk a rosszakat

$$\mathbf{\text{össz} - E3 = \Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) - \Pi_{A_1, \dots, A_n}(\Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) \times S - R)}$$

- Tehát a hányados kifejezhető relációs algebrában:

$$\mathbf{\Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) - \Pi_{A_1, \dots, A_n}(\Pi_{A_1, \dots, A_n}(R) \times S - R)}$$

Hányados kifejezése SQL-ben ---1

- 1.megoldás: halmazműveletekkel (minus)
- Az előző oldalon a hányadost kifejeztük relációs algebrai alapműveletekkel, majd ezt lépésenként átírhatjuk SQL SELECT utasításra (minussal)
- 2.megoldás: NOT EXISTS (korrelált alkérdéssel)
- Kik azok, akik legalább azokat a gyümölcsöket szeretik, mint Micimackó, vagyis azok, akik minden olyan gyümölcsöt szeretnek, amit Micimackó, vagyis azok, akikhez nincs olyan gyümölcs, amit Micimackó szeret, de Ő nem, lásd a köv.oldalon:

Hányados kifejezése SQL-ben ---2

➤ 2.megoldás:

```
SELECT DISTINCT NEV FROM SZERET S1  
WHERE NOT EXISTS
```

```
(SELECT GYUMOLCS FROM SZERET S2  
WHERE NEV='Micimackó'  
AND NOT EXISTS
```

```
(SELECT NEV, GYUMOLCS FROM SZERET  
WHERE NEV=S1.NEV  
AND GYUMOLCS=S2.GYUMOLCS));
```

Hányados kifejezése SQL-ben ---3

- 3.megoldás (az előző kettő kombinációja)

```
SELECT DISTINCT NEV FROM SZERET S1  
WHERE NOT EXISTS
```

```
(SELECT GYUMOLCS FROM SZERET  
WHERE NEV='Micimackó,)
```

```
MINUS
```

```
(SELECT GYUMOLCS FROM SZERET  
WHERE NEV=S1.NEV));
```